

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA BULIGA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 22003/12)

HOTĂRÂRE

Art. art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) (latura penală) • Proces echitabil • Condamnarea reclamantului pentru infracțiuni minore de către o instanță, pe baza declarațiilor decisive ale unor martori care nu s-au înfățișat la proces • Garanțiile generale privind echitatea prevăzute la art. 6 se aplică tuturor procedurilor penale, indiferent de tipul infracțiunii (în discuție) • Imposibilitatea instanței interne de a audia martori nu constituie un motiv întemeiat pentru neprezentarea acestora la proces • Lipsa unor măsuri de contrabalansare suficiente pentru a compensa dezavantajul cu care s-a confruntat apărarea
Art. 41 • Reparație echitabilă • Revizuirea procedurii interne, cea mai adecvată formă de reparație, dată fiind natura plângerilor reclamantului • Stresul reclamantului a fost compensat doar prin acordarea unei despăgubiri pentru prejudiciul moral

STRASBOURG

16 februarie 2021

DEFINITIVĂ

31/05/2021

Hotărârea a rămas definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Buliga împotriva României

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Yonko Grozev, *președinte*,

Krzysztof Wojtyczek,

Faris Vehabović,

Gabriele Kucsko-Stadlmayer,

Pere Pastor Vilanova,

Jolien Schukking,

Ana Maria Guerra Martins, *judcători*,

și Andrea Tamietti, *grefier de secție*,

având în vedere:

cererea (nr. 22003/12) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Ionel Petrică Buliga („reclamantul”), a sesizat Curtea la 3 noiembrie 2011, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”);

decizia de a comunica cererea Guvernului României („Guvernul”);

decizia de a încuviința cererea reclamantului de a-și susține singur cauza (art. 36 § 2 din Regulamentul Curții) și de a folosi limba română în cadrul procedurii scrise (art. 34 § 4 din Regulamentul Curții);

observațiile părților;

având în vedere că doamna Iulia Antoanella Motoc, judecătorul ales să reprezinte România, nu a putut să participe la judecarea cauzei (art. 28 din Regulamentul Curții), președintele Camerei a decis să îl desemneze pe domnul Krzysztof Wojtyczek, judecătorul ales să reprezinte Polonia, drept judecător ad-hoc (art. 26 § 4 din Convenție și art. 29 § 1 din Regulamentul Curții);

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 9 noiembrie 2020 și 12 ianuarie 2021,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Cauza privește acuzațiile potrivit cărora procesul penal îndreptat împotriva reclamantului pentru o infracțiune minoră a fost inechitabil, în măsura în care instanța s-a bazat pe declarațiile unor martori cărora reclamantul nu le-a putut adresa întrebări.

ÎN FAPT

2. Reclamantul s-a născut în 1984 și locuiește în comuna Giera.

3. Guvernul a fost reprezentat de agentul guvernamental, cel mai recent de doamna O.F. Ezer, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

4. Faptele cauzei, astfel cum au fost expuse de părți, pot fi rezumate după cum urmează.

5. La 31 martie 2010, Parchetul de pe lângă Judecătoria Deta a început urmărirea penală față de reclamant pentru săvârșirea mai multor fapte de furt al unor bucăți de plasă de sârmă dintr-un gard, infracțiune care, la momentul respectiv/faptelor, era pedepsită de art. 208 alin. 1 și art. 209 (1) lit. g) din Codul Penal („C. pen.”), coroborate cu art. 41 (2) din C. pen. (a se vedea infra, pct. 13).

6. Printr-o ordonanță din 18 iunie 2010, parchetul a dispus scoaterea de sub urmărire penală a reclamantului. Acesta a considerat că reclamantul săvârșise faptele de care a fost acuzat, dar că acestea nu erau suficiente de grave pentru a constitui o infracțiune. În consecință, a aplicat o sancțiune cu caracter administrativ în cuantum de 350 de lei românești [RON – aproximativ 85 de euro (EUR) la momentul respectiv]. Reclamantul a contestat soluția parchetului și, la 16 iulie 2010, ordonanța a fost menținută de prim-procurorul Parchetului de pe lângă Tribunalul Timiș.

7. La 6 august 2010, reclamantul a contestat rezoluțiile Parchetului de pe lângă Judecătoria Deta, în temeiul art. 278¹ din Codul de procedură penală („C. proc. pen.”, a se vedea infra, pct. 15). Acesta s-a oferit să prezinte probe suplimentare și a solicitat ca martorii să fie ascultați de instanță, pentru a-i dovedi nevinovăția.

8. Printr-o hotărâre definitivă (sentință penală) din 21 octombrie 2010, judecătoria a respins cererea de prezentare de probe formulată de reclamant, pe motiv că instanța nu putea să îi audieze pe martori. Totuși, aceasta a considerat că probele strânse de parchet erau insuficiente și, din acest motiv, a admis plângerea și retrimis dosarul cauzei la parchet. Instanța a dispus ca parchetul să redeschidă urmărirea penală și să asculte declarațiile reclamantului și ale martorilor propuși de acesta.

9. La 8 martie 2011, reclamantul a fost citat să se prezinte în fața parchetului. Acesta a fost informat cu privire la acuzațiile îndreptate împotriva sa și a fost interogat. El a negat săvârșirea furtului, a propus audierea unor martori și a solicitat efectuarea a două expertize pentru a dovedi că sârma folosită pentru construirea oborului de oi existent pe proprietatea lui era diferită de sârma care fusese furată. Au fost interogați mai mulți martori, inclusiv unii dintre cei propuși de reclamant, și au fost examinate probe furnizate de acesta pentru a justifica achiziționarea sârmei. La 27 aprilie 2011, prim-procurorul Parchetului de pe lângă Judecătoria Deta, a respins cererea reclamantului de întocmire a unor rapoarte de expertiză, susținând că fuseseră deja colectate suficiente probe (în special declarații ale martorilor) pentru a permite luarea unei decizii și că, din cauza trecerii timpului, nu mai era utilă realizarea unei expertize. Decizia a fost menținută de prim-procurorul Parchetului de pe lângă Tribunalul Timiș. Se pare că toate declarațiile au fost ascultate în absența reclamantului sau a unui avocat care să îl reprezinte.

HOTĂRÂREA BULIGA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

10. La 9 iunie 2011, Parchetul de pe lângă Judecătoria Deta a dispus din nou scoaterea de sub urmărire penală și a impus aplicarea unei sancțiuni cu caracter administrativ, o amendă în cuantum de 800 RON (aproximativ 190 EUR la acea dată). La 29 iunie 2011, această ordonanță a fost menținută de prim-procurorul Parchetului de pe lângă Tribunalul Timiș.

11. Reclamantul a formulat o plângere, argumentând că cererea sa de prezentare de probe fusese respinsă de anchetatori. De asemenea, a contestat acuratețea unor declarații ale martorilor care, în opinia sa, fuseseră date sub constrângerile ofițerului de poliție responsabil de cercetarea penală.

12. În hotărârea definitivă din 23 august 2011, Judecătoria Deta a respins plângerea formulată de reclamant. În primul rând, aceasta a respins cererea reclamantului de încuviințare a probei cu expertiză, pe motiv că probele solicitate nu intrau în categoria „înscrisurilor noi”, singurul tip de probe pe care le putea examina instanța (în conformitate cu art. 278¹ alin. (7) C. proc. pen., citat la punctul 15 infra). Instanța a subliniat, de asemenea, că cei doi martori interogați inițial de procuror au fost reaudiați și că șapte martori noi, unii dintre ei propuși de reclamant, au fost de asemenea audiați de procuror. Aceasta a considerat că probele din dosar au fost colectate și interpretate în mod corect. Judecătoria a concluzionat următoarele:

„Instanța [constată] că în mod corect procurorul de caz a reținut [...] că [reclamantul] a sustras [...] sârmă din gardul [...]”

CADRUL JURIDIC RELEVANT

13. Dispozițiile relevante din Codul Penal („C. pen.”), astfel cum erau în vigoare la momentul evenimentelor din prezenta cauză, sunt redactate după cum urmează:

Articolul 1 – Scopul legii penale

„Legea penală apără, împotriva infracțiunilor, România, suveranitatea, independența, unitatea și indivizibilitatea statului, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, precum și întreaga ordine de drept”.

Articolul 17 – Trăsăturile esențiale ale infracțiunii

„Infracțiunea este fapta care prezintă pericol social, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală.

Infracțiunea este singurul temei al răspunderii penale.”

Articolul 18 – Pericolul social al faptei

„Fapta care prezintă pericol social în înțelesul legii penale este orice acțiune sau inacțiune prin care se aduce atingere uneia dintre valorile arătate în art. 1 și pentru sancționarea căreia este necesară aplicarea unei pedepse.”

Articolul 18¹ – Fapta care nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni

„Nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală, dacă prin atingerea minimă adusă uneia din valorile apărute de lege și prin conținutul ei concret, fiind lipsită în mod vădit de importanță, nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni.

. La stabilirea în concret a gradului de pericol social se ține seama de modul și mijloacele de săvârșire a faptei, de scopul urmărit, de împrejurările în care fapta a fost comisă, de urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce, precum și de persoana și conduita făptuitorului

. În cazul faptelor prevăzute în prezentul articol, procurorul sau instanța aplică una din sancțiunile cu caracter administrativ prevăzute în art. 91.”

Articolul 41 – Unitatea infracțiunii continuate și a celei complexe

„Infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni.”

Articolul 90 – Condițiile înlocuirii [răspunderii penale]

„Instanța poate dispune înlocuirea răspunderii penale cu răspunderea care atrage o sancțiune cu caracter administrativ, dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

a) pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea de cel mult un an sau amenda ori s-au săvârșit infracțiunile prevăzute în art. 208, 213, art. 215 alin. 1, art. 215¹ alin. 1, art. 217 alin. 1, art. 219 alin. 1, dacă valoarea pagubei nu depășește 10 lei sau infracțiunea prevăzută în art. 249, dacă valoarea pagubei nu depășește 50 lei;

b) fapta, în conținutul ei concret și în împrejurările în care a fost săvârșită, prezintă un grad de pericol social redus și nu a produs urmări grave;

c) paguba pricinuită prin infracțiune a fost integral reparată până la pronunțarea hotărârii;

d) din atitudinea făptuitorului după săvârșirea infracțiunii rezultă că acesta regretă fapta;

e) sunt suficiente date că făptuitorul poate fi îndreptat fără a i se aplica o pedeapsă.

Înlocuirea răspunderii penale nu se poate dispune dacă făptuitorul a mai fost anterior condamnat sau i s-au mai aplicat de două ori sancțiuni cu caracter administrativ [...]”

Articolul 91 - Sancțiunile cu caracter administrativ

Când instanța dispune înlocuirea răspunderii penale, aplică una din următoarele sancțiuni cu caracter administrativ:

[...]

c) amenda de la 10 lei la 1.000 lei.”

Titlul III: Infracțiuni contra patrimoniului

Articolul 208 – Furtul

„Luarea unui bun mobil din posesia sau detenția altuia, fără consimțământul acestuia, în scopul de a și-l însuși pe nedrept, se pedepsește cu închisoare de la unu la [doisprezece] ani.”

Articolul 209 – Furtul calificat

„Furtul săvârșit în următoarele împrejurări:

[...]

g) în timpul nopții;

[...]

se pedepsește cu închisoare de la [trei] la [cincisprezece] ani.”

14. La 1 februarie 2014 a intrat în vigoare, în statul pârât, Noul Cod Penal („noul C. pen.”). Dispozițiile aplicabile unei situații similare celei invocate în speță se citesc după cum urmează:

Articolul 80 – Condițiile renunțării la aplicarea pedepsei

„(1) Instanța poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) infracțiunea săvârșită prezintă o gravitate redusă, având în vedere natura și întinderea urmărilor produse, mijloacele folosite, modul și împrejurările în care a fost comisă, motivul și scopul urmărit;

b) în raport de persoana infractorului, de conduita avută anterior săvârșirii infracțiunii, de eforturile depuse de acesta pentru înlăturarea sau diminuarea consecințelor infracțiunii, precum și de posibilitățile sale de îndreptare, instanța apreciază că aplicarea unei pedepse ar fi inoportună din cauza consecințelor pe care le-ar avea asupra persoanei acestuia.

(2) Nu se poate dispune renunțarea la aplicarea pedepsei dacă:

a) infractorul a mai suferit anterior o condamnare, cu excepția cazurilor prevăzute în art. 42 lit. a) și lit. b) [faptele care nu mai sunt prevăzute de legea penală și infracțiuni amnistiate] sau pentru care a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare;

b) față de același infractor s-a mai dispus renunțarea la aplicarea pedepsei în ultimii 2 ani anteriori datei comiterii infracțiunii pentru care este judecat;

c) infractorul s-a sustras de la urmărire penală ori judecată sau a încercat zădărnicește aflării adevărului ori a identificării și tragerii la răspundere penală a autorului sau a participanților;

d) pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită este închisoarea mai mare de 5 ani.

(3) În caz de concurs de infracțiuni, renunțarea la aplicarea pedepsei se poate dispune dacă pentru fiecare infracțiune concurentă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în alin. (1) și alin. (2).”

15. Dispozițiile relevante din Codul de procedură penală („C. proc. pen.”), astfel cum erau în vigoare la momentul faptelor, prevăd următoarele:

Articolul 10 – Cazurile în care punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale este împiedicată

„(1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă:

[...]

b(1) fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni;”

Articolul 11 – Clasarea, scoaterea de sub urmărire, încetarea urmăririi penale, achitarea și încetarea procesului penal.

„Când se constată existența vreunui din cazurile prevăzute în art. 10:

1. În cursul urmăririi penale procurorul, la propunerea organului de cercetare penală sau din oficiu, dispune: [...]

b) scoaterea de sub urmărire, în cazurile prevăzute în art. 10 lit. a)-e), când există învinuit sau inculpat în cauză.

[...]”

Articolul 172 – Drepturile apărătorului

„(1) În cursul urmăririi penale, apărătorul învinuitului sau inculpatului are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală și poate formula cereri și depune memorii. Lipsa apărătorului nu împiedică efectuarea actului de urmărire penală, dacă există dovada că apărătorul a fost încunoștințat de data și ora efectuării actului. Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, internet sau prin alte asemenea mijloace, încheindu-se în acest sens un proces-verbal.

[...]

(3) În cazul în care apărătorul învinuitului sau inculpatului este prezent la efectuarea unui act de urmărire penală, se face mențiune despre aceasta, iar actul este semnat și de apărător.

[...]

(6) Apărătorul are dreptul de a se plânde, potrivit art. 275, dacă cererile sale nu au fost acceptate [...].”

Articolul 275 – Dreptul de a face plângere

„Orice persoană poate face plângere împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală, dacă prin acestea s-a adus o vătămare intereselor sale legitime [...].”

Articolul 278 – Plângerea contra actelor procurorului

„Plângerea împotriva măsurilor luate sau a actelor efectuate de procuror ori efectuate pe baza dispozițiilor date de acesta se rezolvă de prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel ori de procurorul șef de secție al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție”

Articolul 278¹ – Plângerea în fața judecătorului împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată

„(1) După respingerea plângerii făcute conform art. 275-278 împotriva rezoluției de neîncepere a urmăririi penale sau a ordonanței ori, după caz, a rezoluției de [...] scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale [...], persoana vătămata, precum și orice alte persoane ale căror interese legitime sunt vătămate pot face plângere, în termen de 20 de zile de la data comunicării de către procuror a modului de rezolvare, potrivit art. 277 și 278, la judecătorul de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță”.

[...]

(7) Judecătorul, soluționând plângerea, verifică rezoluția sau ordonanța atacată, pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi prezentate.

(8) Judecătorul pronunță una dintre următoarele soluții:

a) respinge plângerea, prin sentință, ca tardivă sau inadmisibilă ori, după caz, ca nefondată, menținând rezoluția sau ordonanța atacată;

(b) admite plângerea, prin sentință, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și trimite cauza procurorului, în vederea începerii sau redeschiderii urmăririi penale, după caz. Judecătorul este obligat să arate motivele pentru care a trimis cauza procurorului, indicând totodată faptele și împrejurările ce urmează a fi constatate și prin care anume mijloace de probă;

c) admite plângerea, prin încheiere, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și, când probele existente la dosar sunt suficiente, reține cauza spre judecare, în complet legal constituit, dispozițiile privind judecata în primă instanță și căile de atac aplicându-se în mod corespunzător.

[...]

(10) Hotărârea pronunțată în temeiul alineatului (8) este definitivă.”

16. La 1 februarie 2014 a intrat în vigoare, în statul pârât, Noul Cod de procedură penală („noul C. proc. pen.”). Procedura prevăzută la art. 278¹ C. proc. pen. a fost înlocuită cu o nouă procedură, descrisă la art. 340 din noul C. proc. pen., care se citește astfel:

Articolul 340 – Plângerea împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimitere în judecată

„(1) Persoana a cărei plângere împotriva soluției de clasare sau renunțare la urmărirea penală, dispusă prin ordonanță sau rechizitoriu, a fost respinsă conform art. 339 [plângerile împotriva măsurilor luate sau a actelor efectuate de procuror] poate face plângere, în termen de [douăzeci] de zile de la comunicare, la judecătorul de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță.”

17. În cadrul a două decizii pronunțate în 2004 și 2006, Curtea Constituțională a României a decis că limitarea probelor/elementelor de probă care puteau fi examinate în cadrul procedurii prevăzute la art. 278¹ C. proc. pen. era justificată de natura specifică a acestei proceduri. În special, scopul procedurii (utilizate de reclamantul în prezenta cauză) nu era

HOTĂRÂREA BULIGA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

examinarea fondului cauzei penale, ci doar verificarea legalității ordonanțelor procurorului. Curtea Constituțională a considerat că, în cadrul acestei proceduri, verificarea legalității fost realizată prin examinarea documentelor din dosarul penal care au stat la baza deciziei procurorului.

18. Punerea în executare a amenzii administrative, impusă în temeiul art. 18¹ C. pen., s-a făcut în conformitate cu procedura prevăzută de Ordonanța Guvernului nr. 2/2001, care, la momentul faptelor, era redactată după cum urmează:

Articolul 39

„Punerea în executare a sancțiunii amenzii contravenționale se face astfel:

a) de către organul din care face parte agentul constatator, ori de câte ori nu se exercită calea de atac împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției în termenul prevăzut de lege;

b) de către instanța judecătorească, în celelalte cazuri.”

Articolul 39¹

„(1) În cazul în care contravenientul nu a achitat amenda în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a sancțiunii și nu există posibilitatea executării silite, acesta va sesiza instanța în circumscripția căreia s-a săvârșit contravenția, în vederea înlocuirii amenzii cu sancțiunea prestării unei activități în folosul comunității, ținându-se seama, după caz, și de partea din amendă care a fost achitată.

(2) În cazul în care contravenientul, citat de instanță, nu a achitat amenda în termenul prevăzut la alin. (1), instanța procedează la înlocuirea amenzii cu sancțiunea prestării unei activități în folosul comunității pe o durată maximă de [cincizeci] de ore, iar pentru minori începând cu vârsta de 16 ani, [pe o durată maximă de douăzeci și cinci] de ore.

(3) Hotărârea prin care s-a aplicat sancțiunea prestării unei activități în folosul comunității este supusă recursului.

(4) Urmărirea punerii în executare a sentințelor se realizează de către serviciul de executări civile de pe lângă judecătoria în a cărei rază s-a săvârșit contravenția, în colaborare cu serviciile specializate din primărie.”

19. La momentul faptelor din speță, nu (mai) era posibilă înlocuirea de către instanțe a unei amenzi cu caracter administrativ neplătite cu zile de închisoare. Această posibilitate, care fusese disponibilă în trecut, a fost eliminată din legislație în 2003 (pentru detalii suplimentare, a se vedea *Anghel împotriva României*, nr. 28183/03, pct. 39 și 52, 4 octombrie 2007, și *Nicoleta Gheorghe împotriva României*, nr. 23470/05, pct. 16 și 31, 3 aprilie 2012).

20. La momentul faptelor, Legea privind cazierul judiciar (Legea nr. 290/2004) conținea următoarele dispoziții:

Articolul 9

„În ceea ce privește persoanele fizice, în cazierul judiciar se înscriu date privind:

a) pedepsele [...] pronunțate prin hotărâri judecătorești definitive;

HOTĂRÂREA BULIGA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

b) [...] sancțiunea cu caracter administrativ a amenzii stabilite conform Codului penal [...]"

Articolul 17

„În certificatul de cazier judiciar se înscriu sancțiunile penale din hotărârile judecătorești rămase definitive.”

Articolul 21

„(2) La copia de pe cazierul judiciar transmisă organelor judiciare se atașează informațiile referitoare la sancțiunile cu caracter administrativ aplicate conform Codului penal [...]"

Articolul 27

„(1) Persoanele fizice sau juridice pot obține propriul certificat de cazier judiciar în condițiile stabilite la art. 28-31.”

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 DIN CONVENȚIE

21. Reclamantul s-a plâns că procesul penal îndreptat împotriva sa a fost inechitabil, contrar cerințelor art. art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) din Convenție, redactate după cum urmează:

„1. „Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

[...]

3. Orice acuzat are, în special, dreptul:

[...]

d) să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

[...]"

A. Cu privire la admisibilitate

1. Competența *ratione materiae* a Curții

(a) Argumentele părților

22. Guvernul a susținut că procedura internă care a condus la hotărârea definitivă din 23 august 2011 nu a avut un caracter penal în sensul art. 6 din Convenție. În opinia sa, plângerea era așadar incompatibilă *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției.

23. Reclamantul nu a făcut comentarii cu privire la acest aspect.

(b) Motivarea Curții*(i) Principii generale*

24. Noțiunea de „acuzăție în materie penală” de la art. 6 este una autonomă [a se vedea *Ramos Nunes de Carvalho e Sá împotriva Portugaliei* (MC), nr. 55391/13 și alte 2 cereri, pct. 122, 6 noiembrie 2018]. Jurisprudența consacrată a Curții stabilește trei criterii, cunoscute în general drept „criteriile Engel”, care trebuie să fie luate în considerare atunci când se stabilește dacă a existat sau nu o „acuzăție în materie penală” (a se vedea *Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, 8 iunie 1976, pct. 82, seria A nr. 22). Primul criteriu este încadrarea juridică a infracțiunii în dreptul intern, cel de-al doilea este însăși natura infracțiunii, iar cel de-al treilea este gradul de severitate a sancțiunii pe care persoana în cauză riscă să o primească. Cel de-al doilea și cel de-al treilea criteriu sunt alternative și nu neapărat cumulative. Acest lucru nu exclude, totuși, o abordare cumulativă, dacă analiza separată a fiecărui criteriu nu permite să se ajungă la o concluzie clară în ceea ce privește existența unei acuzații în materie penală [a se vedea, printre altele, *Jussila împotriva Finlandei* (MC), nr. 73053/01, pct. 30-31, CEDO 2006-XIV, și *Ezeh și Connors împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 39665/98 și 40086/98, pct. 82, CEDO 2003-X]. Faptul că o infracțiune nu se pedepsește cu închisoarea nu este, în sine, decisiv în sensul aplicabilității aspectului penal al art. 6 din Convenție, întrucât, astfel cum a subliniat Curtea în repetate rânduri, caracterul relativ diminuat nu poate elibera o infracțiune de caracterul ei penal intrinsec (a se vedea *Ramos Nunes de Carvalho e Sá*, citată anterior, pct. 122).

(ii) Aplicarea acestor principii faptelor din prezenta cauză

25. Curtea va examina dacă, în conformitate cu criteriile *Engel* menționate anterior, obligarea reclamantului la plata unei amenzi cu caracter administrativ pentru infracțiunea de care a fost acuzat intră sub incidența noțiunii de „procedură penală”.

(α) Încadrarea juridică a infracțiunii în dreptul intern

26. Curtea subliniază pentru început că reclamantul a fost acuzat de furt calificat, infracțiune sancționată la art. 208 și 209 C. pen. (a se vedea supra, pct. 13 și 5). Astfel, este cert că fapta în cauză era încadrată în dreptul intern ca fiind de natură penală.

27. Cu toate acestea, Curtea constată în continuare aplicabilitatea în speță a art. 18¹ C. pen., care prevedea că nu constituia infracțiune fapta prevăzută de legea penală, dacă, prin atingerea minimă adusă uneia din valorile apărute de lege și prin conținutul ei concret, (fiind lipsită în mod vădit de importanță), nu prezenta gradul de pericol social al unei infracțiuni (a se vedea supra, pct. 13). În aceste circumstanțe, procurorul putea să dispună scoaterea de sub urmărire penală și, în loc să impună sancțiunea penală menționată în cadrul

definiției infracțiunii de care era acuzată persoana în cauză, să aplice o altă pedeapsă, prevăzută, de asemenea, în Codul penal, și anume o sancțiune „cu caracter administrativ” [a se vedea *Mihalache împotriva României* (MC), nr. 54012/10, pct. 58, 8 iulie 2019].

28. În speță, prin ordonanțele din 18 iunie 2010 și din 9 iunie 2011, parchetul a dispus scoaterea de sub urmărire penală a reclamantului, menționând că, deși faptele săvârșite de acesta intrau sub incidența dreptului penal, acestea nu constituiau o infracțiune și, în schimb, i-a aplicat reclamantului sancțiunea cu caracter administrativ a amenzii (a se vedea supra, pct. 6 și 10). În orice caz, încadrarea din dreptul intern este doar un punct de plecare, iar indicațiile pe care le oferă au doar o valoare formală și relativă (a se vedea, printre multe alte hotărâri, *Engel și alții*, citată anterior, pct. 82). Prin urmare, Curtea va examina mai detaliat însăși natura normei interne care a constituit temeiul legal al sancțiunii aplicate reclamantului, precum și gradul de severitate a acesteia din urmă (a se vedea *mutatis mutandis*, hotărârea *Mihalache*, citată anterior, pct. 58).

(β) Însăși natura dispozițiilor legale aplicabile

29. Prin însăși natura sa, dispoziția care prevede infracțiunea ce face obiectul examinării urmărește protejarea proprietății, o valoare care intră sub incidența dreptului penal (a se vedea supra, pct. 13). Dispozițiile art. 208 și 209 C. pen. erau aplicabile, în conformitate cu art. 1 și 17 C. pen., oricărei persoane care a săvârșit, cu vinovăție, o faptă pedepsită de legea penală. Prin urmare, este important de remarcat faptul că, deși faptele de care era acuzat reclamantul nu au fost încadrate ca infracțiuni de către procurori, acestea intrau sub incidența unei norme de drept penal.

30. Deși faptele de natură penală săvârșite de reclamant au fost considerate ca fiind lipsite în mod vădit de importanță, prin atingerea minimă adusă uneia din valorile apărute de legea penală și prin conținutul ei concret, nu este exclusă în sine posibilitatea ca acestea să fie încadrate drept „penale” în sensul autonom atribuit acestui termen de Convenție, întrucât nimic din textul Convenției nu sugerează că natura penală a unei infracțiuni, în sensul „criteriilor Engel”, implică neapărat un anumit grad de gravitate (a se vedea *Ezeh și Connors*, citată anterior, pct. 104, și *Mihalache*, citată anterior, pct. 60).

31. Pentru aceste motive, Curtea admite că norma legală în temeiul căreia parchetul l-a urmărit penal pe reclamant și l-a sancționat, prin ordonanța procurorului din 18 iunie 2010 (a se vedea supra, pct. 6) și din 9 iunie 2011 (a se vedea supra, pct. 10), menținută ulterior prin hotărârea definitivă din 23 august 2011 (a se vedea supra, pct. 12), era de natură penală.

(γ) Gradul de severitate a sancțiunii

32. În cele din urmă, Curtea reiterează că gradul de severitate a sancțiunii se stabilește în raport cu pedeapsa maximă prevăzută de dispoziția legală relevantă. Deși pedeapsa aplicată în mod concret este un factor relevant, aceasta nu poate diminua importanța mizei inițiale (a se vedea *Mihalache*, citată anterior, pct. 61, cu trimiterile suplimentare).

33. În speță, pedeapsa prevăzută de lege pentru comiterea infracțiunii în cauză era de până la doisprezece ani de închisoare (a se vedea supra, pct. 13). În plus, chiar dacă a considerat că faptele în cauză nu constituiau o infracțiune în sensul legii penale, parchetul era obligat prin lege să impună o sancțiune în cazul în care temeiul legal pentru scoaterea de sub urmărire penală era art. 18¹ C. pen. În speță, reclamantul a fost amendat cu 800 RON (aproximativ 190 EUR la momentul respectiv) pentru faptele de care era acuzat, sumă care este mai apropiată de cuantumul maxim al amenzii prevăzute la art. 91 C. pen. (a se vedea supra, pct. 13).

34. Curtea observă de asemenea că, deși această sancțiune este încadrată în Codul penal ca sancțiune cu caracter „administrativ”, scopul amenzii nu era repararea prejudiciului cauzat de reclamant, ci pedepsirea acestuia și descurajarea sa de la săvârșirea unor noi fapte de natură penală (a se vedea *Mihalache*, citată anterior, pct. 62, cu trimiterile suplimentare). Amenda aplicată reclamantului avea astfel un scop punitiv și disuasiv și, prin urmare, era similară unei sancțiuni penale, în pofida încadrării sale din dreptul intern ca fiind o sancțiune cu caracter „administrativ”. Faptul că reclamantul nu risca o pedeapsă cu închisoarea, chiar dacă nu plătea amenda (a se vedea supra, pct. 19), nu afectează această concluzie.

35. În mod similar, chiar dacă certificatul de cazier judiciar eliberat persoanei fizice în cauză nu conținea date cu privire la sancțiunile cu caracter administrativ, precum amenda impusă reclamantului în speță, aceste informații erau puse la dispoziția organelor judiciare la fel ca și informațiile referitoare la orice altă sancțiune penală impusă persoanei în cauză (a se vedea supra, pct. 20).

(δ) Concluzie privind natura procedurii care a condus la hotărârea definitivă din 21 iunie 2011

36. Ținând seama de cele de mai sus, Curtea concluzionează că, având în vedere natura infracțiunii pentru care a fost urmărit penal reclamantul, precum și pedeapsa care i-a fost aplicată, procedura examinată a avut un caracter penal, în sensul art. 6 din Convenție. Așadar, latura penală a art. 6 se aplică faptelor prezentei cauze. În consecință, Curtea respinge excepția ridicată de Guvern cu privire la incompatibilitatea *ratione materiae*.

2. *Cu privire la alte motive de inadmisibilitate*

37. Curtea constată în continuare că plângerea nu este nici vădit nefondată, nici inadmisibilă pentru alte motive enumerate la art. 35 din Convenție. Prin urmare, trebuie să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. *Argumentele părților*

38. Reclamantul s-a plâns că autoritățile (parchetul și judecătoria) au refuzat să investigheze în mod corespunzător faptele cauzei și să asculte declarațiile martorilor propuși de acesta.

39. Guvernul a susținut că reclamantul a beneficiat de toate garanțiile procedurale necesare în acest tip de cauză. De exemplu, instanța internă a retrimis dosarul cauzei la parchet atunci când a considerat cercetările incomplete. Reclamantul a avut posibilitatea să propună examinarea de probe, iar cererile sale au fost analizate în mod corespunzător de către procuror. Totuși, acesta nu a solicitat să fie prezent în timpul interogării martorilor.

40. De asemenea, a subliniat că scopul procedurii în fața instanței nu a fost aprecierea vinovăției unei persoane, ci mai degrabă examinarea legalității actelor parchetului, care s-au bazat în principal pe probele deja existente la dosar.

2. *Motivarea Curții*

(a) *Observații preliminare*

41. După ce a stabilit că prezenta cauză intră sub incidența laturii penale a art. 6, Curtea trebuie să stabilească dacă, ținând seama de caracteristicile specifice ale procedurii interne în discuție, toate garanțiile prevăzute la art. 6 sunt aplicabile faptelor prezentei cauze.

42. În această privință, Curtea observă că, în hotărârea în cauza *Blokhin împotriva Rusiei* [(MC), nr. 47152/06, pct. 179-182, 23 martie 2016], după ce a constatat că procedura îndreptată împotriva reclamantului pentru săvârșirea unei fapte penale care, având în vedere vârsta reclamantului, nu era încadrată în dreptul intern ca fiind de natură penală, a avut ca obiect stabilirea unei acuzații în materie penală, Curtea a examinat această procedură în lumina tuturor garanțiilor consacrate la art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) din Convenție (a se vedea *Blokhin*, citată anterior, pct. 211-216).

43. În mod similar, în hotărârea în cauza *Anghel împotriva României* (nr. 28183/03, pct. 55-69, 4 octombrie 2007), Curtea a aplicat setul complet de garanții prevăzute la art. 6 din Convenție procedurii interne în cauză, care, deși nu avea caracter penal în dreptul intern, a fost considerată de Curte ca

intrând sub incidența protecției garantate de latura penală a art. 6 din Convenție.

44. Pentru aceste motive și ținând seama de faptul că în Convenție sunt garantate drepturi practice și efective (a se vedea, printre multe alte hotărâri, *Artico împotriva Italiei*, 13 mai 1980, pct. 33, seria A nr. 37; *Alekseyev împotriva Rusiei*, nr. 4916/07 și alte 2 cereri, pct. 81, 21 octombrie 2010; și *Maskhadova și alții împotriva Rusiei*, nr. 18071/05, pct. 222, 6 iunie 2013), Curtea consideră că toate garanțiile consacrate în art. 6 din Convenție sub aspect penal, astfel cum sunt interpretate în jurisprudența relevantă (a se vedea infra, pct. 45-48), se aplică faptelor prezentei cauze.

(b) Principii generale

45. Curtea reiterează faptul că garanțiile prevăzute la art. 6 § 3 lit. d) constituie aspecte specifice ale dreptului la un proces echitabil, prevăzut la paragraful 1 al acestei dispoziții, care trebuie să fie luate în considerare în cadrul oricărei aprecieri a caracterului echitabil al procedurii. În plus, preocuparea principală a Curții, în temeiul art. 6 § 1, este să aprecieze caracterul echitabil al procesului penal în ansamblu [a se vedea *Schatschaschwili împotriva Germaniei* (MC), nr. 9154/10, pct. 100-101, 15 decembrie 2015, și *Taxquet împotriva Belgiei* (MC), nr. 926/05, pct. 84, 16 noiembrie 2010, cu trimiterile suplimentare). În cadrul acestei aprecieri, Curtea va examina procesul în ansamblul său, ținând seama de dreptul la apărare, dar și de interesul public și cel al victimei (victimelor) ca infracțiunea respectivă să fie cercetată și sancționată în mod corespunzător [a se vedea *Schatschaschwili*, citată anterior, pct. 101, și *Gäfgen împotriva Germaniei* (MC), nr. 22978/05, pct. 175, CEDO 2010] și, după caz, de drepturile martorilor [a se vedea, printre multe hotărâri, *Al-Khawaja și Tahery împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 26766/05 și 22228/06, pct. 118, CEDO 2011]. În acest context, trebuie subliniat de asemenea faptul că admisibilitatea probelor este o chestiune care trebuie reglementată de legislația națională și de instanțele naționale și că singura sarcină a Curții este să examineze dacă procesul s-a desfășurat în mod echitabil (a se vedea *Seton împotriva Regatului Unit*, nr. 55287/10, pct. 57, 31 martie 2016, cu trimiterile suplimentare).

46. Curtea a formulat principiile generale care trebuie aplicate în cazurile în care un martor al acușării nu a participat la proces, însă declarațiile făcute anterior de acesta au fost admise ca probe; aceste principii generale sunt prezentate în hotărârea pronunțată în cauza *Al-Khawaja și Tahery* (citată anterior, pct. 118-147). Un rezumat al acestor principii poate fi găsit și în hotărârile în cauzele *Seton* (citată anterior, pct. 58) și *Blokhin* (citată anterior, pct. 200-202). În această privință, ținând seama de jurisprudența Curții, în primul rând, trebuie să existe un motiv întemeiat pentru ca un martor să nu se prezinte la proces și, în al doilea rând, în cazul în care o condamnare se bazează în mod exclusiv sau în mod decisiv pe depozițiile unei persoane

căreia acuzatul nu a avut ocazia să îi adreseze întrebări sau a cărei audiere nu a putut fi obținută de acesta, nici în faza cercetării, nici în cursul procesului, dreptul la apărare poate fi restrâns într-o măsură incompatibilă cu garanțiile prevăzute la art. 6. (a se vedea *Blokhin*, citată anterior, pct. 201, cu trimiterile suplimentare).

47. Aceste principii au fost clarificate suplimentar în cauza *Schatschaschwili* (citată anterior, pct. 111-131), în care Marea Cameră a confirmat că lipsa unui motiv întemeiat pentru ca un martor să nu se înfățișeze nu poate fi hotărâtor, în sine, pentru lipsa caracterului echitabil al unui proces, deși a rămas un factor foarte important care trebuie pus în balanță în momentul aprecierii caracterului echitabil în ansamblu și unul care ar putea înclina balanța în favoarea constatării unei încălcări a art. 6 § 1 și a art. 6 § 3 lit. d). În plus, având în vedere că preocuparea sa principală era aceea de a stabili dacă procesul a fost echitabil în ansamblu, Curtea ar trebui să verifice nu doar existența unui număr suficient de măsuri de contrabalansare în cauzele în care declarația martorului absent a fost temeiul unic sau decisiv pentru condamnarea reclamantului, ci și în cauzele în care aceasta a considerat că nu este clar dacă proba respectivă a fost unică sau decisivă, dar, cu toate acestea, a fost convinsă că avea o pondere mare și că admiterea sa ar fi dezavantajat apărarea. Amploarea măsurilor de contrabalansare necesare pentru ca un proces să fie considerat echitabil depinde de ponderea declarației martorului absent. Cu cât este mai importantă declarația respectivă, cu atât mai mare este importanța măsurilor de contrabalansare pentru ca procesul în ansamblu să fie considerat echitabil (ibid., pct. 116, a se vedea și *Seton*, citată anterior, pct. 59).

48. În acest context, atunci când o condamnare se bazează exclusiv sau în mod decisiv pe declarațiile unor martori care nu se înfățișează în instanță, Curtea trebuie să supună procedura celei mai riguroase examinări (a se vedea *Blokhin*, citată anterior, pct. 202).

(c) Aplicarea acestor principii, faptelor prezentei cauze

49. Revenind la faptele din cauza în curs de examinare, Curtea observă că reclamantul a fost anchetat de parchet (a se vedea supra, pct. 5), dar că, ulterior, s-a dispus scoaterea sa de sub urmărire penală pe motiv că faptele săvârșite nu erau suficient de grave pentru a constitui o infracțiune (a se vedea supra, pct. 6 și 10). Reclamantul, care a primit o amendă de la parchet, a contestat această soluție în fața instanțelor penale, prevalându-se de procedura prevăzută la art. 278¹ C. proc. pen.

50. Curtea reiterează că, în cadrul procedurii în discuție, instanțelor naționale li s-a solicitat să examineze legalitatea actelor parchetului și că acestea nu aveau competența de a asculta declarații ale martorilor sau de a examina în mod direct cauza pe fond. Cu toate acestea, Curtea nu poate decât să ia notă că, prin constatarea faptului că reclamantul „a sustras [...] sârmă din gardul [...]” (a se vedea supra, pct. 12), din hotărârea definitivă din 23 august

2011, instanța internă a făcut, de fapt, o apreciere a vinovăției acestuia. În acest sens, instanța a făcut referire la declarații făcute de martori care nu s-au înfățișat în fața sa.

51. Curtea observă că martorii au fost ascultați doar în cursul anchetei (a se vedea supra, pct. 9). În acest context, Curtea trebuie să aprecieze dacă a existat un motiv întemeiat pentru neprezentarea martorilor în fața instanței, cum ar fi decesul sau teama, absența din motive de sănătate sau faptul că martorul nu a putut fi găsit (a se vedea *Schatschaschwili*, citată anterior, pct. 119, cu trimiterile suplimentare). Curtea observă că legislația aplicabilă nu le permitea instanțelor să asculte declarații ale martorilor în cadrul procedurii desfășurate în temeiul art. 278¹ C. proc. pen., întrucât acestea erau obligate să examineze plângerea pe baza probelor deja existente la dosar, singura excepție fiind posibilitatea de a examina înscrisuri noi, dacă era necesar (a se vedea art. 278¹ alin. (7) C. proc. pen, citat supra la pct. 15). Totuși, acesta nu este un motiv întemeiat care justifică neprezentarea martorilor relevanți, în sensul art. 6 din Convenție. De asemenea, este relevant de menționat faptul că nu există niciun indiciu - și nici Guvernul nu a susținut - că martorii nu erau disponibili sau că era dificilă, din alt motiv, citarea lor de a se prezenta în fața instanței (a se vedea *Blokhin*, citată anterior, pct. 213).

52. În ceea ce privește importanța declarațiilor martorilor absenți, Curtea observă că instanța internă a adoptat decizia în speță pe baza declarațiilor făcute de acești martori, de unde se poate deduce că aceste declarații au fost decisive pentru concluzia instanței (a se vedea *Schatschaschwili*, pct. 141, și *Blokhin*, pct. 212, ambele citate anterior).

53. Rămâne de stabilit dacă au existat suficiente măsuri de contrabalansare pentru a compensa dezavantajele cu care s-a confruntat apărarea ca urmare a admiterii declarațiilor decisive ale martorilor absenți (a se vedea *Schatschaschwili*, citată anterior, pct. 145). Cu alte cuvinte, Curtea trebuie să se asigure că procesul, apreciat în ansamblul său, a fost echitabil, ținând seama de faptul că lipsa unui motiv întemeiat pentru absența unui martor al acușării este un factor foarte important care trebuie pus în balanță în momentul aprecierii caracterului echitabil al unui proces în ansamblu și unul care ar putea înclina balanța în favoarea constatării unei încălcări a art. 6 § 1 și a art. 6 § 3 lit. d) (a se vedea jurisprudența citată supra, pct. 47). Una dintre garanțiile importante ar fi ca reclamantul sau apărătorul acestuia să fi avut posibilitatea de a adresa întrebări martorului în faza de urmărire penală (a se vedea *Schatschaschwili*, citată anterior, pct. 131). Cu toate acestea, nu există nicio probă la dosar care să indice că apărarea a fost informată cu privire la data la care au fost interogați martorii și se pare că reclamantul nu a fost nici prezent și nici reprezentat în timpul audierii de către poliție (a se vedea supra, pct. 9), iar Guvernul nu a prezentat nicio justificare cu privire la motivul pentru care reclamantul nu a fost prezent în timpul interogatoriului poliției. În plus, se pare că reclamantul nu a primit niciun răspuns la acuzația acestuia potrivit căreia martorii ar fi fost intimidați de poliție (a se vedea supra, pct.

11-12). Nu există nicio probă la dosar care să indice faptul că acesta a fost informat în vreun fel cu privire la data la care martorii urmau să fie audiați de anchetatori sau că acesta a fost invitat să participe la interogatoriu.

54. Curtea observă că, în plângerea depusă la instanța națională, reclamantul a solicitat prezentarea de probe suplimentare și a contestat exactitatea anumitor declarații ale martorilor (a se vedea supra, pct. 7 și 11). Cu toate acestea, instanța și-a întemeiat decizia exclusiv pe probele de la dosar (a se vedea supra, pct. 12).

55. În plus, în această privință, Curtea nu poate să nu observe că, și în lipsa competenței de audiere a martorilor, instanța avea la dispoziție alte mijloace de soluționare a cauzei care ar fi putut asigura, cel puțin în teorie, o mai bună protecție a dreptului la apărare. În special, Curtea subliniază că, în temeiul art. 278¹ C. proc. pen., instanțele naționale aveau competența să desființeze ordonanța parchetului și fie să trimită cauza procurorului, fie să o examineze în continuare în cadrul unei proceduri penale adecvate (să rețină cauza spre judecare), în calitate de instanță de prim grad (a se vedea supra, pct. 15). Instanța națională, care s-a prevalat de această posibilitate și a retrimis dosarul cauzei la parchet atunci când a considerat cercetările incomplete (a se vedea supra, pct. 8), nu s-a folosit de posibilitatea de a face acest lucru sau de a reține cauza spre judecare atunci când i s-a solicitat să interpreteze probele de la dosar, inclusiv declarațiile martorilor. În schimb, instanța a confirmat ordonanța procurorului din 9 iunie 2011, fără să asculte declarațiile martorilor și, prin urmare, fără să îi ofere reclamantului posibilitatea de a-i confrunța direct pe martorii a căror mărturie avea o importanță decisivă. Procedând astfel, instanța l-a privat pe reclamant de judecarea cauzei sale de către o instanță, în conformitate cu cerințele Convenției.

56. În consecință, a fost încălcat art. 6 § 1 și art. § 3 lit. d) din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA ALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

57. Reclamantul a formulat capete de cerere suplimentare în temeiul art. 3, art. 6 § 1 (imparțialitatea instanței) și art. 13 din Convenție, precum și în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

58. Totuși, în lumina tuturor elementelor de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la aspectele invocate, Curtea constată că acestea nu indică nicio aparentă încălcare a drepturilor și a libertăților stabilite în Convenție sau în protocoalele la aceasta.

59. În consecință, aceste capete de cerere sunt în mod vădit nefondate și trebuie respinse în conformitate cu art. 35 § 3 lit. a) și art. 35 § 4 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

60. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

61. Reclamantul a solicitat 190 000 de euro (EUR) cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul material și 30 000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral.

62. Guvernul a susținut că nu există nicio legătură de cauzalitate între plângerea formulată de reclamant în fața Curții și despăgubirea solicitată de acesta pentru prejudiciul material. În plus, acesta a subliniat că reclamantul putea solicita revizuirea procedurii în temeiul art. 465 alin. (1) C. proc. pen. În cele din urmă, acesta a susținut că doar constatarea unei încălcări constituia, în sine, o reparație echitabilă, suficientă pentru pretinsul prejudiciu moral.

63. Curtea constată că art. 465 alin. (1) C. proc. pen. permite revizuirea procedurii interne în vederea remedierii încălcărilor constatate de aceasta. Având în vedere natura plângerii reclamantului în temeiul art. 6 din Convenție, Curtea consideră că, în speță, cea mai adecvată formă de reparație ar fi revizuirea în timp util a procedurii incriminate, la solicitarea reclamantului.

64. Pe de altă parte, Curtea consideră că acesta trebuie să fi suferit un anumit grad de stres, care nu poate fi compensat doar prin revizuirea procedurii sau prin constatarea unei încălcări. Având în vedere natura încălcării constatate și pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamantului 4 000 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

B. Cheltuieli de judecată

65. Reclamantul a solicitat, de asemenea, 3 000 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată.

66. Guvernul a observat că acesta nu a prezentat dovezi în susținerea pretenției sale.

67. Ținând seama de documentele de care dispune și de jurisprudența sa, Curtea respinge cererea de rambursare a cheltuielilor de judecată.

C. Dobânzi moratorii

68. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal, practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA,

1. *declară*, în unanimitate, cererea admisibilă în ceea ce privește capătul de cerere privind caracterul echitabil al procesului penal și inadmisibilă în ceea ce privește celelalte capete de cerere;
2. *hotărăște*, în unanimitate, că a fost încălcat art. 6 § 1 și art. 6 § 3 lit. d) din Convenție;
3. *hotărăște*,
 - (a) cu cinci voturi la două, că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 4 000 EUR (patru mii de euro), care trebuie convertită în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - (b) în unanimitate, că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată anuală egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale;
4. *respinge*, în unanimitate, cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris la 16 februarie 2021, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

Andrea Tamietti
Grefier

Yonko Grozev
Președinte

HOTĂRÂREA BULIGA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

În conformitate cu art. 45 § 2 din Convenție și art. 74 § 2 din Regulamentul Curții, opinia separată a judecătorilor Pastor Vilanova și Schukking se anexează la prezenta hotărâre.

Y.G.
A.N.T.

OPINIA COMUNĂ PARȚIAL SEPARATĂ A JUDECĂTORILOR PASTOR VILANOVA ȘI SCHUKKING

1. Opinia noastră separată se referă exclusiv la plata reparației echitabile acordate reclamantului cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, în temeiul art. 41 din Convenție. Am elaborat această opinie comună pentru a ne exprima dezacordul față de poziția majorității Camerei în această privință.

2. Considerăm că hotărârea din prezenta cauză: (a) nu justifică îndepărtarea sa de la jurisprudența Curții în materie și (b) procedând astfel, nu ține seama de necesitatea unui motivări în temeiul art. 45 § 1 din Convenție.

3. În primul rând, trebuie subliniat că, de multe ori, Curtea a considerat că o constatare a Curții în sensul existenței unei încălcări a art. 6 § 1 și art. 6 § 3 din Convenție nu permite să se concluzioneze că vinovăția reclamantului a fost stabilită în mod eronat. Într-adevăr, este imposibil să se speculeze cu privire la ce anume s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi fost încălcate garanțiile minime enumerate la art. 6 § 3. În astfel de circumstanțe, Curtea apreciază adesea că o constatare a unei încălcări constituie, în sine, o reparație echitabilă suficientă [a se vedea *Sejdovic împotriva Italiei* (MC), nr. 56581/00, pct. 134, 2006-II; *Ibrahim și alții împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 50541/08 și alte 3 cereri, pct. 315, CEDO 2016; și *Beuze împotriva Belgiei* (MC), nr. 71409/10, pct. 199, 9 noiembrie 2018]. Este demn de remarcat faptul că nu mai puțin de trei hotărâri ale Marii Camere, dintre care două sunt recente, au adoptat o asemenea abordare. Cu toate acestea, în cazul de față, Camera pare să ignore această doctrină consacrată.

4. În al doilea rând, Curtea a considerat, de asemenea, că nu este necesar să se acorde o despăgubire cu titlu de prejudiciu moral atunci când reclamantul poate obține revizuirea procedurii interne, după ce acesta a fost condamnat anterior. În speță, în dreptul intern există posibilitatea de revizuire a hotărârii. În această privință, Curtea a reiterat de multe ori faptul că, atunci când o persoană a fost condamnată în cadrul unui proces care a determinat încălcarea cerințelor prevăzute la art. 6 din Convenție, de regulă, un nou proces sau revizuirea procedurii, la solicitarea persoanei în cauză, reprezintă, în principiu, cea mai adecvată modalitate de reparare a încălcării [a se vedea, printre alte hotărâri, *Sejdovic împotriva Italiei*, citată anterior, pct. 126; *Öcalan împotriva Turciei* (MC), nr. 46221/99, pct. 210 *in fine*, CEDO 2005-IV; *Cabral împotriva Țărilor de Jos*, nr. 37617/10, pct. 42-43, 28 august 2018; și *Chernika împotriva Ucrainei*, nr. 53791/11, pct. 82-83, 12 martie 2020]. Încă o dată, această jurisprudență consacrată pare să fi fost ignorată.

5. În cele din urmă, art. 45 § 1 din Convenție impune motivarea hotărârilor și deciziilor Curții. Această dispoziție pare clară și nu este permisă nicio

excepție de la aceasta. Întrucât nu se prevede altfel, se poate deduce că obligația de motivare se referă la întregul text al hotărârii sau al deciziei, și nu doar la anumite pasaje ale hotărârii judecătorești. În consecință, cu tot respectul, susținem că, dacă majoritatea a dorit să își întemeieze constatările pe alte aspecte ale jurisprudenței sau să se abată de la hotărârile invocate de minoritate, aceasta avea obligația, ca parte a îndatoririlor ce îi revin în calitate de instanță europeană, să explice motivele poziției sale. O astfel de motivare ar fi permis consolidarea principiului securității juridice în prezenta cauză.